

Til Utdannings- og forskningskomiteen

Vår dato: 08.10.2019
Deres dato: [Deres dato]
Vår referanse: 7.07.01/EL
Deres referanse:

Høringsinnspill til Statsbudsjettet 2020 fra NHO Mat og Drikke

NHO Mat og Drikke er den største arbeidsgiver- og næringspolitiske organisasjonen for mat-, drikke- og bionæringene i Norge, og er tilsluttet Næringslivets Hovedorganisasjon (NHO). Vi organiserer mer enn 1600 virksomheter med nærmere 40 000 sysselsatte innenfor mat- og drikkeproduksjon, skogbruk og tjenesteyting.

NHO Mat og Drikke har følgende hovedbudskap til budsjettforslaget:

- Skoleverkstedene må rustes opp og lærlingtilskuddet økes ytterligere.
- Det bør etableres en opptrappingsplan med formål å doble antall studieplasser i fagskolen
- Eget bransjeprogram for digital kompetanseheving i mat- og drikkevareindustrien
- Rammen til Brukerstyrt innovasjonsarena (BIA) bør økes ytterligere

Programkategori 07.20 - Grunnopplæringa

Det er i statsbudsjettet foreslått en økt satsning innen flere deler av fag- og yrkesopplæringen, med både yrkesfagløft og yrkesfaglærerløft. NHO Mat og Drikkes medlemsbedrifter melder i NHOs Kompetansebarometer 2019 at faglært arbeidskraft innen håndverk og tekniske fag er den kompetansen de har aller mest behov for.

Tiltak mot frafall i grunnutdanningen.

Statistikk viser at det er særlig overgangene, fra ungdomsskole og videregående skole og fra videregående skole til læreplass i bedrift som er kritiske faktorer. NHO Mat og Drikke er enige i regjeringens mål om å øke gjennomføringen i fag- og yrkesutdanningen, i dag fullfører 1 av 5 ikke sin utdanning. Det er foreslått avsatt 10 millioner kroner i årets budsjett til tiltak rettet mot ungdom som faller ut av videregående opplæring. NHO Mat og Drikke mener dette ikke er tilstrekkelig.

Skoleverkstedene i grunnutdanningen Fagfornyelsen med nye læreplaner i grunnskole og videregående opplæring skal fokusere mer på praktisk læring. Mat og helse, kunst og håndverk er eksempler på fag hvor elevene skal arbeide mer praktisk. Denne viktige intensjonen er heller ikke i dette forslaget til budsjett fulgt opp med midler til hverken kartlegging av behov, eller til opprusting av skoleverkstedene. Også i videregående skole er det et stort behov for oppgradering av verkstedene og midler til råvarer og materialer for bearbeiding i verkstedene.

Lærlingtilskuddet har blitt løftet betydelig siden 2013, med over 20 000 kroner pr lærekontrakt. Det er viktig å opprettholde prinsippet om at lærebedriftene får et tilskudd for ett års opplæring, tilsvarende hva kostnaden er for en yrkesfaglig elevplass i videregående skole. Opplæringsansvaret og oppfølgingen bedriften påtar seg ved å ta en ungdom inn i bedriften som lærling eller lære kandidat har ikke blitt enklere de senere årene, og kostnadsnivået i bedriftene har økt kraftig siden ordningen ble innført i -94.

Kompetanseheving av prøvenemndsmedlemmer og instruktører i lærebedriftene. Disse to viktige gruppene i fag- og yrkesopplæringen har siden innføringen av kunnskapsløftet bedt om å få midler til kompetanseheving og faglige samlinger for å kvalitetssikre det viktige arbeidet som gjøres der. Det er innført nye modeller for å føre ulike grupper frem til fag- eller svennebrev uten at prøvenemndene er nevnt i

forslaget til budsjett. NHO Mat og Drikke ønsker en økt og øremerket satsning på kompetanseheving av prøvenemnder og instruktører/faglige ledere i lærebedriftene.

Programkategori 07.40 - Høyere yrkesfaglig utdanning

NHO Mat og Drikke er fornøyd med at regjeringen har som mål å gi flere en god tilgang på relevante fagskoletilbud av høy kvalitet. Over halvparten av medlemsbedriftene i NHO Mat og Drikke forventer en økning av behovet for fagskoleutdannede i årene som kommer. NHO Mat og Drikke er derfor fornøyd med at regjeringen ønsker å øke tilskuddet til høyere yrkesfaglig utdanning, og at fagskolene anses som sentrale aktører i kompetansereformen til regjeringen. 43 millioner til utviklingsarbeid ved fagskolene er et godt skritt i riktig retning. Vi ønsker at fagskolene kan utvikle seg som foretrukne leverandører av etter- og videreutdanningstilbud for personer i arbeidslivet. Da må fagskoletilbudet styrkes og antall studieplasser dobles fra dagens nivå, gjennom en langt mer offensiv opptrappingsplan enn budsjettforslaget legger opp til.

Programkategori 07.50 - Kompetansepolitikk og livslang læring

Mat- og drikkeindustrien er i tillegg til å være den største landbaserte industrien også i teknologifront på flere områder, blant annet innen robotisering, integrert datastyring og sensorteologi. 6 av 10 medlemsbedrifter mangler nødvendig kompetanse, og 4 av 10 bedrifter har mistet markedsandeler eller utsatt utvidelse grunnet dette. Regjeringen foreslår å opprette et eget program i 2020, *Kompetanseprogrammet*. NHO Mat og Drikke ønsker at mat- og drikkevareindustrien tilgodesees med et eget bransjeprogram for denne delen av industrien eller prioriteres på tilsvarende måte som er gjort i 2018 i bransjeprogrammet for industri- og byggenæringen. En satsning på etter- og videreutdanning er helt avgjørende for å sikre fremtidig omstillingsevne, konkurransekraft og høy sysselsetting.

Programkategori 07.70 - Forskning

Sammen med SkatteFUNN er Brukerstyrt innovasjonsarena (BIA) de viktigste virkemidlene for FoU-basert innovasjon der bedriftene selv velger tema og partnere for prosjektet i tråd med egne forretningsstrategier. Gjentatte evalueringer har vist at Brukerstyrt innovasjonsarena både har gode bedriftsøkonomisk effekter og er samfunnsøkonomisk lønnsom. Vi viser til NHOs tilsvarende innspill, og mener at rammen til BIA bør økes til 800 mill. kroner i løpet av neste langtidsplanperiode for forskning og høyere utdanning (2019-2028).

Vennlig hilsen

NHO Mat og Drikke

Direktør for analyse og politikk